

«فَلَا تَتَّبِعُوا آلَهُوَيَ أَنْ تَعْدِلُوا»

شماره دادنامه : 140341390002837117
تاریخ تنظیم : 1403/10/29

شعبه 8 دادگاه تجدیدنظر استان کهگیلویه و بویراحمد
دادنامه

دادگستری کل استان کهگیلویه
و بویراحمد

شماره پرونده ها :

140241920000707142 , 140241920000699513 , 140241920000563456 , 140241920000699254 , 140241920000730542 , 140241920000416183
140241920000626546 , 140241920000694170 ,

شماره بایگانی شعبه :

0300210 , 0300214 , 0300211 , 0300213 , 0300209 , 0300212 , 0300215 , 0300116

تجدیدنظرخواهان : سهیلا نیک اقبالی - رحمان وفانژاد - سامان محمدیان گلشن

تجدیدنظرخواندگان :

تجدیدنظر خواسته: دادنامه های شماره 140241390002417255 مورخ 1402/10/28 و دادنامه شماره 140241390002483056 مورخ 1402/11/1 و صادره از شعبه نهم دادگاه عمومی حقوقی یاسوج

گردش کار : به تاریخ 1403/10/30 وقت فوق العاده پرونده به شماره ثبت رایانه 03011600 از ناحیه دفتر شعبه هشتم دادگاه تجدیدنظر استان کهگیلویه و بویراحمد واصل و تحت نظر است ؛ هیأت دادگاه با بررسی جمیع اوراق و محتویات پرونده ؛ مذاقه در مفاد اوراق و مندرجات آن و با استعانت و اتکال به خداوند متعال و یگانه ؛ تکیه بر شرف و وجدان قضائی ؛ ضمن اعلام ختم رسیدگی به شرح آتی ذیل مبادرت به انشاء و اصدار رأی می نماید .

«رأی دادگاه»

به نام خدا - در خصوص تجدیدنظرخواهی سهیلا نیک اقبالی - رحمان وفانژاد - سامان محمدیان گلشن - سیدمهدی مهدوی پناه - سیدجواد هادی اصل - علی محمد عزیزی پور - فاطمه رشیدی جهان آباد - سعید شمسیان - قمصور دلپازبویراحمد - رمضان داخم و شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران با مدیریت خسرو ارتقائی-شرکت مدیریت تانا انرژی- شرکت پرهون طرح- سازمان برنامه و بودجه کشور- نسبت به دادنامه های شماره 140241390002417255 مورخ 1402/10/28 و دادنامه شماره 140241390002483056 مورخ 1402/11/1 و صادره از شعبه نهم دادگاه عمومی حقوقی یاسوج که حسب آن پیرامون دعوی تجدیدنظرخواهان سهیلا نیک اقبالی - رحمان وفانژاد - سامان محمدیان گلشن - سیدمهدی مهدوی پناه - سیدجواد هادی اصل - علی محمد عزیزی پور - فاطمه رشیدی جهان آباد - سعید شمسیان - قمصور دلپازبویراحمد - رمضان داخم علیه سهامی آب منطقه ای استان کهگیلویه و بویراحمد - اداره کل میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری استان کهگیلویه و بویراحمد - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان چهارمحال و بختیاری - اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان چهارمحال و بختیاری - شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران - شرکت سهامی آب منطقه ای چهارمحال و بختیاری - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کهگیلویه و بویراحمد - اداره کل حفاظت محیط زیست استان کهگیلویه و بویراحمد - اداره کل حفاظت محیط زیست استان چهارمحال و بختیاری - سازمان حفاظت محیط زیست دادخواست جلب ثالث شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران به طرفیت سهامی آب منطقه ای استان کهگیلویه و بویراحمد - اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان چهارمحال و بختیاری - نهاد ریاست جمهوری - سعید شمسیان - رحمان وفانژاد - پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری - سیدمهدی مهدوی پناه - علی محمد عزیزی پور - سازمان برنامه و بودجه کشور - اداره کل حفاظت محیط زیست استان کهگیلویه و بویراحمد - استانداری کهگیلویه و بویراحمد - شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران - رمضان داخم - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کهگیلویه و بویراحمد - کمیسیون ملی یونسکو - سامان محمدیان گلشن - سهیلا نیک اقبالی - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان چهارمحال و بختیاری - استانداری چهارمحال و بختیاری - شرکت سهامی آب منطقه ای چهارمحال و بختیاری - مدیریت تانا انرژی - اداره کل حفاظت محیط زیست استان چهارمحال و بختیاری - اداره کل میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری استان کهگیلویه و بویراحمد - قمصور دلپازبویراحمد - پرهون طرح - سیدجواد هادی اصل - توسعه منابع آب و انرژی - فاطمه رشیدی جهان آباد - وزارت نیرو - سازمان حفاظت محیط زیست به خواسته ارائه مستندات و تأیید 1- فراهم بودن اجرائی سد و نیروگاه خرسان 3 از حیث عدم ورود صدمه به میراث فرهنگی کشور 2- ضرورت اجرائی طرح در جهت مدیریت و استفاده بهینه از آب کشور جهت مصارف شرب و تولید برق. دادخواست های ورود ثالث اصلی اداره

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: یاسوج - میدان امام حسین - دادگستری کل استان کهگیلویه و بویراحمد

«فَلَا تَتَّبِعُوا آلِهَتِي أَنْ تَعْبُدُوا»

شماره دادنامه : 140341390002837117
تاریخ تنظیم : 1403/10/29

شعبه 8 دادگاه تجدیدنظر استان کهگیلویه و بویراحمد

دادنامه

دادگستری کل استان کهگیلویه
و بویراحمد

کل اوقاف و امور خیریه استان کهگیلویه و بویر احمد به طرفیت سازمان برنامه و بودجه کشور - شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران - سازمان حفاظت محیط زیست - سهیلا نیک اقبالی - شرکت سهامی آب منطقه ای چهار محال و بختیاری - اداره کل میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری استان کهگیلویه و بویر احمد - کمیسیون ملی تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد یونسکو - سعید شمسیان - توسعه منابع آب و انرژی - نهاد ریاست جمهوری - اداره کل حفاظت محیط زیست استان کهگیلویه و بویر احمد - مدیریت تانا انرژی - سیدمهدی مهدوی پناه - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کهگیلویه و بویراحمد - پرهون طرح - فاطمه رشیدی جهان آباد - سامان محمدیان گلشن - علی محمد عزیزی پور - سیدجواد هادی اصل - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان چهارمحال و بختیاری - رحمان وفانژاد - استانداری کهگیلویه و بویر احمد - سهامی آب منطقه ای استان کهگیلویه و بویراحمد - اداره کل حفاظت محیط زیست استان چهار محال بختیاری - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان چهارمحال و بختیاری - وزارت نیرو - قاصور دلجایویراحمد - رمضان داخ - شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران به خواسته ابطال قرارداد به جهت عدم رعایت تشریفات قانونی انعقاد و اجرای قرارداد موضوع دادخواست اصلی به شرح پرونده به انضمام کلیه خسارت دادرسی. دادخواست های ورود ثالث تقویتی سعادت پیغان - حمید پلاژ - محمد پاتینی - کمال آمایی زاده - ذبیح الله مسعودی نیا- محمد سلامی نیا- امید سجادیان-ایران دنک- راضیه فضایی نژاد- سید یوسف مرادی که در تقویت ادله طرفین بخواسته توقف عملیات اجرایی احداث سدخرسان - توقف واگذاری مکانهای تاریخی و گردشگری تحت مدیریت ادارات کل میراث فرهنگی و گردشگری استانهای کهگیلویه و بویراحمد جهت اجرای سد خرسان - توقف هر گونه واگذاری اراضی ملی و محدوده های محیط زیستی از سوی ادارات استانی و کشوری منابع طبیعی و آبخیزداری و محیط زیست جهت اجرای سد خرسان و ابطال قرارداد شماره 01-157/01-01 - JVA/L - E/FH01 مورخ 1401/ 08/ 09 موضوع اجرای طرح تملک دارایی سرمایه ای (سد نیروگاه خرسان 3) به جهت عدم رعایت تشریفات قانونی و مغایرت با قوانین 2. مطالبه خسارت دادرسی با توجه به مستندات ذکر شده و استدلال صورت گرفته حکم بر ابطال قرارداد اجرایی از نوع مشارکت شماره 01-157/01-01 - JVA/L - E/FH01 مورخ 1401/ 08/ 09 موضوع اجرای طرح تملک دارایی سرمایه ای (سد نیروگاه خرسان 3) فی مابین شرکت توسعه منابع آب و انرژی ایران - شرکت تانا انرژی- شرکت پرهون طرح و محکومیت هر سه شرکت به پرداخت خسارت دادرسی و در خصوص دادخواست جلب ثالث شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران و دادخواست های ورود ثالث قرار رد دادخواست واردین ثالث و جلب ثالث را صادر و اعلام و در خصوص دادخواست ثبت شده به طرفیت دفتر منطقه ای یونسکو قرار ابطال دادخواست صادر و اعلام و در خصوص صدور دستور موقت مبنی بر توقف عملیات اجرایی احداث سدخرسان 3 صادر شعبه نهم حقوق مبادرت به صدور قرار دستور موقت نموده که مورد مخالفت رئیس حوزه قضایی قرار گرفته است صادر گردیده است هیات دادگاه با توجه به لایحه تجدیدنظرخواهی نظر به اینکه در خصوص قراردادهای دولتی علاوه بر شرایط اساسی صحت معاملات در ماده 190 قانون مدنی سایر شرایطی که به موجب قوانین و مقررات دیگر از جمله قوانین محیط زیست و منابع طبیعی لازم است باید رعایت شود و عدم رعایت قوانین زیست محیطی موجب عدم وجود شرایط اساسی برای صحت قراردادهای دولتی در زمینه محیط زیست و منابع طبیعی می باشد هیات وزیران به موجب مصوبه مورخ 1402/6/1 شروع به اجرای هرگونه پروژه ناشی از طرح تملک دارایی سرمایه ای را که فاقد مجوزات زیست محیطی است ممنوع اعلام و حتی تشکیل کارگروه تعیین تکلیف طرح های تملک دارایی سرمایه ای فاقد مجوز سازمان حفاظت محیط زیست را رافع مسئولیت های سازمان حفاظت محیط زیست ندانسته است که این قیود نشان از توجه این هیات در مصوبات اخیر خود به عدم تمرکز فنی و خروج از صلاحیت های قانونی دارد. شورای اقتصاد نیز در جلسه مورخ 1389/8/15 در بند 3 مصوبه خود طرح احداث سد و نیروگاه برق آبی خرسان را صراحتاً مشروط به تاییدیه سازمان حفاظت محیط زیست نموده است و خواننده دعوا اجرای تعهدات زیست محیطی در کاشت درخت و توسعه منابع محیط زیستی را نه شرط مقدم بر اجرای طرح بلکه دارای وصف معیت همزمان با پیشرفت اجرا می داند. به موجب ماده 105 قانون برنامه سوم توسعه؛ کلیه طرحها و پروژه های بزرگ تولیدی و خدماتی باید پیش از اجرا و در مرحله انجام مطالعات امکان سنجی و مکان یابی، براساس ضوابط پیشنهادی شورای عالی حفاظت محیط زیست و مصوب هیات وزیران مورد ارزیابی زیست محیطی قرار گیرد. رعایت نتایج ارزیابی توسط مجریان طرحها و پروژه های مذکور الزامی است. نظارت بر حسن اجرای این ماده برعهده سازمان برنامه و بودجه می باشد. ماده 105 به لحاظ اهمیت فزاینده به موجب ماده 71 قانون برنامه چهارم توسعه تنفیذ گردید و طبق بند «د» ماده 1 آیین نامه اجرایی ماده (105) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (71) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، شرط تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست در طرح ها و پروژه های بزرگ تولیدی و خدماتی تصریح گردید. قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب 1383/06/11 به موجب جزء 1 بند ج ماده 13 علاوه بر ذکر شرایطی برای توجیه طرح های عمرانی، رعایت شرایط زیست محیطی را شرط مقدم ذکر نموده که پس از طی این شروط شورای اقتصاد می تواند به تصویب طرح اقدام نماید. قانون برنامه پنجم توسعه به موجب ماده 184 و به منظور تحقق اهداف مندرج در اصل پنجاه (50) قانون اساسی، «نظام ارزیابی راهبردی محیطی» دولت موظف گردیده در سطوح ملی، منطقه ای و موضوعی براساس محورهایی که همگی در راستای تحقق حق بر محیط زیست سالم است تدوین و به اجرا در آورد. به موجب ماده 3 آیین نامه اجرایی ماده (184) قانون برنامه پنجم توسعه ارزیابی راهبردی محیطی شامل مراحل حیطة یابی، انجام مطالعات، تدوین گزارش، بررسی، تصمیم گیری و پایش است. و به موجب ماده 192 همین

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: یاسوج - میدان امام حسین - دادگستری کل استان کهگیلویه و بویراحمد

«فَلَا تَتَّبِعُوا آلِهَتِي أَنْ تَعْدِلُوا»

شماره دادنامه : 140341390002837117
تاریخ تنظیم : 1403/10/29

شعبه 8 دادگاه تجدیدنظر استان کهگیلویه و بویراحمد

دادنامه

دادگستری کل استان کهگیلویه
و بویراحمد

قانون و به‌منظور کاهش عوامل آلوده‌کننده و مخرب محیط زیست کلیه واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظفند: طرحها و پروژه‌های بزرگ تولیدی، خدماتی و عمرانی خود را پیش از اجرا و در مرحله انجام مطالعات امکان‌سنجی و مکان‌یابی براساس ضوابط مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست مورد ارزیابی اثرات زیست محیطی قرار دهند. ضرورت رعایت حقوق محیط زیست در طرح‌های عمرانی باید اولویت اجرای طرح‌های مذکور باشد و عدم رعایت این حقوق موجب خسارات جبران‌ناپذیری در پی خواهد داشت با آنکه هدف حقوق محیط زیست در آغاز حفاظت از اکوسیستم‌های طبیعی بوده، افزایش فجایع ناشی از بلایای طبیعی بعد دیگری به اهداف حقوق محیط زیست بخشیده است یعنی حفاظت محیط زیست به منظور پیشگیری از وقوع بلایای طبیعی و حفاظت از انسان در برابر آنها اگر در گذشته حقوق محیط زیست در پی حفاظت از اکوسیستم‌های طبیعی بود امروزه افزون بر تأکید دوجندان بر حفاظت از این اکوسیستم‌ها باید ثبات و اکولوژیکی و ایمنی سرزمینی برای زیست انسان را هم تضمین کند بنابراین می‌توان گفت که حقوق محیط زیست از نظامی برای حفاظت از اکوسیستم‌های به سمت نظامی برای ایجاد پایداری و امنیت محیط زیستی که ذی‌نفعان آن را انسان و طبیعت تشکیل می‌دهد، گسترش می‌یابد در عین حال به منظور مدیریت و کاهش آثار بلایای طبیعی قوانین و مقرراتی تصویب شده اند که هدف آنها نیز حمایت از جوامع انسانی است. توسعه تدریجی و کاربست این قوانین و مقررات توسعه حقوق (بلایای بحران‌های طبیعی را در پی دارد. اگر حقوق محیط زیست را نظامی برای حفاظت از محیط زیست در برابر انسان بدانیم، حقوق بلایای طبیعی را نیز نظامی برای حفاظت از انسان در برابر طبیعت تلقی کنیم که نقطه مشترک آنها حفظ محیط زیست و تأمین امنیت محیط زیستی است. تعامل حقوق محیط زیست و دیگر حوزه‌های حقوقی مانند حقوق و بلایای طبیعی نشان می‌دهد که امروزه حقوق محیط زیست از رشته‌های حاشیه‌ای و فرعی به رشته‌ای مهم و اساسی در مطالعات علوم انسانی و اجتماعی تبدیل شده است. در ادبیات حقوقی به طور کلی تعامل میان این حوزه مطالعاتی حقوقی با وجود ارتباط زیاد میان آنها تاکنون مورد بحث و بررسی قرار نگرفته است. البته خود حقوق بلایای طبیعی نیز حوزه مطالعاتی در حال توسعه است که شامل شماری از قوانین و مقررات ناظر بر مدیریت بلایا و بحران‌های طبیعی می‌شود. تشدید مخاطرات محیط زیستی مانند سیل و گردوغبار، مشکلات اقتصادی و اجتماعی فراگیری را در دهه‌های اخیر ایجاد کرده و امنیت و پایداری بسیاری از جوامع بشری را دستخوش تهدیدهای جدی ساخته است. بنا به تصدیق نهادهای بین‌المللی، در بسیاری از نقاط جهان مخاطرات طبیعی در دهه‌های اخیر افزایش زیادی داشته است طبق ششمین گزارش چشم‌انداز محیط زیستی جهان با عنوان «کره سالم مردم سالم» وضعیت نامطلوب محیط زیست مسنول 25 درصد بیماری‌ها و مرگ در جهان بوده است بند 21 قطعنامه سازمان ملل در خصوص راهبرد بین‌المللی کاهش بحران‌ها نیز یکی از عوامل از دست رفتن چشمگیر مواب محیط زیستی کشورها را بلایای طبیعی عنوان می‌کند طبق گزارش شورای اروپا بلایای طبیعی نسبت به گذشته تأثیر بیشتری در بروز یا تشدید مشکلات و تعارض‌های اجتماعی دارند. مخاطرات طبیعی نوپدید نیستند، اما آسیب‌پذیری جوامع در برابر آنها این تهدیدهای طبیعی را به بلایای اجتماعی تبدیل می‌کند. تا سالیان متممادی دولت اصلی‌ترین وظیفه خود را در تأمین امنیت فیزیکی برای مردم خلاصه می‌کرد اما امروزه شکنندگی اکوسیستم‌ها و آثار منفی گسترده تخریب‌های محیط زیستی سبب شده است تا دامنه مفهوم امنیت فراتر از امنیت فیزیکی رود و ابعاد محیط زیستی و اجتماعی نیز پیدا کند بدون امنیت محیط زیستی تقریباً هیچ حوزه زندگی فردی و اجتماعی انسان ایمن نخواهد بود و جامعه دچار بحران خواهد شد. ویژگی مهم امنیت محیط زیست این است که همه گروه‌های اجتماعی از آن به عنوان یک نفع عمومی بهره‌مند می‌شوند و تأمین آن بر خلاف امنیت نظامی یا اجتماعی توسط صرفاً یک نیروی سازمانی مشخص ممکن نیست بخشی از این امر به پیچیدگی و فرامرزی بودن مسائل محیط زیستی مربوط است و بخشی دیگر به عمومی و فرابخشی بودن مسئله محیط زیست ارتباط دارد بدون مشارکت همه بخش‌های اقتصادی و اجتماعی تأمین امنیت محیط زیستی ممکن نیست. در دهه‌های اخیر بروز بلایای طبیعی ناشی از تخریب محیط زیست از مهمترین عوامل تهدیدکننده امنیت جوامع معرفی شده است. گزارش توسعه انسانی سال 1994 برنامه سازمان ملل برای توسعه هفت بعد امنیت انسانی را بدین ترتیب دسته‌بندی می‌کند: اقتصادی، غذایی، بهداشتی، محیط زیستی، شخصی، اجتماعی و سیاسی این هفت بعد امنیت همگی به هم پیوسته اند اما بی‌ثباتی محیط زیست می‌تواند ابعاد دیگر امنیت را هم متأثر سازد. کمیسیون امنیت انسانی نیز در گزارش‌های سال 2003 خود با اذعان به وابستگی امنیت جوامع به ثبات محیط زیستی، تأمین امنیت محیط زیستی را بخشی اساسی از تأمین امنیت جوامع تلقی می‌کند بند 53 گزارش سازمان ملل با عنوان «جهانی امن‌تر: مسنولیت مشترک ما» تأکید می‌کند که تخریب محیط زیست بروز بلایای طبیعی را تشدید کرده است تغییر رژیم طبیعی رودخانه‌ها و تالاب‌ها تخریب پوشش گیاهی و خاک آلودگی آب، خاک و هوا دگرگونی اقلیمی و تهی‌سازی منابع طبیعی منشأ بسیاری از بلایای طبیعی مانند سیل، طوفان و فرونشست زمین و اختلال‌های اقلیمی است. بنابراین تأثیر تخریب محیط زیست به ویژه دگرگونی اقلیمی بر بروز یا شدت بلایای طبیعی روز به روز روشن‌تر می‌شود و ضرورت اتخاذ راهبردهای یکپارچه برای حل این مسئله را نمایان می‌سازد یعنی راهبردهایی که هدف آنها هم کاهش تخریب محیط زیست و هم کاهش بلایای طبیعی است. مقابله با این مخاطرات استفاده از سازوکارهای حقوقی مؤثرتر و کارآمدتری را ایجاب می‌کند و در این زمینه حقوق محیط زیست رسالت حفاظت محیط زیست به منظور تأمین امنیت محیط زیستی و تضمین حق برداشتن سرزمینی ایمن را برعهده می‌گیرد، چرا که توسعه جوامع در بستر محیط زیستی ایمن شکل می‌گیرد و حقوق اشخاص در چنین محیطی قابل تأمین است. تأمین این امنیت مهمترین هدف مشترک حقوق محیط زیست و حقوق بلایای طبیعی است چرا که تأمین امنیت محیط زیستی به حفظ محیط زیست (هدف حقوق محیط زیست) و پیشگیری از بحران (هدف حقوق بلایای طبیعی) می‌انجامد. فرآیند توسعه چرخه همزیستی دوستانه جامعه و طبیعت را مختل کرده و

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: یاسوج - میدان امام حسین - دادگستری کل استان کهگیلویه و بویراحمد

«فَلَا تَتَّبِعُوا آلِهَةً أَنْ تَعْبُدُوا»

شماره دادنامه : 140341390002837117
تاریخ تنظیم : 1403/10/29

شعبه 8 دادگاه تجدیدنظر استان کهگیلویه و بویراحمد

دادنامه

دادگستری کل استان کهگیلویه
و بویراحمد

چرخه جدیدی از تخریب محیط زیست را به بهانه توسعه اجتماعی و اقتصادی ایجاد کرده است این فرآیند که می‌توان آن را اجتماعی شدن و تخریب طبیعت نامید جوامع شکننده را با تهدیدهای شدید اقتصادی ، اجتماعی ، نهادی و سیاسی روبرو می‌سازد یکی از آثار بلایا و مخاطرات طبیعی درگیر شدن بخش‌های متعدد اقتصادی و اجتماعی است یعنی مخاطره به بحران تبدیل می‌شود و به دلیل به هم پیوستگی زیاد مسائل اقتصادی ، اجتماعی و محیط زیستی دیگر تقریباً هیچ بحران جدا از بحران‌های دیگر نیست بنابراین بحران‌ها بیش از پیش هزینه‌زا بوده و مشکلات بیشتری را ایجاد می‌کند و این یعنی چرخه پایان‌ناپذیر تخریب محیط زیست مشکلات اجتماعی و اقتصادی و بحران که هر سه همدیگر را تقویت می‌کنند. اما مخاطرات محیط زیستی با وجود عینی بودن آثارشان یا نادیده گرفته می‌شوند یا اینکه در مقابل تهدیدهای فیزیکی و امنیتی کم اهمیت جلوه داده می‌شوند افزایش تخریب محیط زیست آسیب‌پذیری جوامع در برابر مخاطرات طبیعی را افزایش داده و زمینه را برای تبدیل این مخاطرات به بحران فراهم ساخته است . از سوی دیگر پیچیدگی‌های محیط زیستی و اجتماعی سبب می‌شود تا قطعیت علمی کافی در مورد احتمال وقوع خطر های محیط زیستی و تبدیل آنها به بلایای طبیعی و امکان پیش‌بینی دقیق میزان و محل وقوع این خطر ها وجود نداشته باشد از ویژگی‌های بارز دگرگونی اقلیمی افزایش وقوع پدیده‌های غیرعادی است مانند جریان یافتن سیل در مناطقی که انتظار وقوع سیل در آن جا نمی‌رفت . بدین ترتیب آنچه امنیت محیط زیستی را به دغدغه تبدیل می‌کند در درجه نخست ایراد آسیب‌های انسانی و طبیعی در درجه دوم فراهم بودن زمینه بروز بلایای بیشتر به دلیل تخریب فرآیندهای محیط زیست و در درجه سوم پیش‌بینی ناپذیری آثار بلندمدت تخریب محیط زیست است که امنیت و آینده را با ابهام‌های زیادی روبرو می‌سازد این پیش‌بینی ناپذیری پیچیدگی و نیز شدت آثار این خطر ها جوامع بشری را مجبور می‌کند تا فارغ از میزان احتمال وقوع این خطر ها به اتخاذ تدابیر پیشگیرانه جدی‌تر مبادرت ورزند. امنیت محیط زیستی توانایی غلبه بر آسیب‌پذیری محیط زیستی است یعنی تضمین اینکه از وقوع آسیب‌های محیط زیستی پیشگیری خواهد شد و در صورت وقوع این آسیب‌ها از گسترش و تبدیل آن به بلای طبیعی جلوگیری به عمل خواهد آمد مهمترین راهکار تأمین امنیت محیط زیستی استفاده از ابزارهای پیشگیرانه برای جلوگیری از تخریب محیط زیست است چارچوب‌سنایی برای کاهش خطر بحران حفاظت محیط زیست را پیش شرط هر اقدام برای کاهش بلایای طبیعی دانسته و تأکید می‌کند برای کاهش مؤثر خطر بحران‌ها مجموعه‌ای از تدابیر حقوقی و فنی اقتصادی و محیط زیستی باید اتخاذ و اجرا شوند اساسی‌ترین عنصر تأمین امنیت محیط زیستی پیشگیری از اختلال در اکوسیستم‌های طبیعی و تخریب محیط زیست است در برابر نخستین رکن حقوق بلایای طبیعی پیشگیری از تبدیل پدیده‌های طبیعی ویرانگر مانند سیل و زمین لرزه به بلایای طبیعی و انسانی است که این امر بدون برقراری امنیت محیط زیستی ممکن نیست . حقوق بلایای طبیعی درصدد جلوگیری از وقوع هر چیزی است که به امنیت سرزمینی و محیط زیستی کشور صدمه بزند . باید توجه داشت که بسیاری از بحران‌های انسانی و محیط زیستی اغلب ناشی از عوامل قهری نیستند بلکه با اتخاذ تدابیر و انجام اقدام‌های لازم می‌توان از وقوع آنها جلوگیری کرد یا آسیب‌پذیری در برابر آنها را به حداقل رساند این نکته از این حیث اهمیت دارد که گاه ممکن است دولت به استناد قهری و خارج از اراده بودن حوادثی مانند سیل و طوفان و پیش‌بینی‌ناپذیر بودن آنها از خود سلب مسئولیت کند اما امروزه با افزایش دانش علمی و فنی بسیاری از حوادث طبیعی تا حدودی پیش‌بینی پذیر شده اند در نتیجه می‌توان از وقوع آنها پیشگیری کرد یا لاقلاً با اتخاذ تدابیر لازم برای آمادگی و سازگاری خسارت‌های ناشی از آنها را کاهش داد از این رو بنیان حقوق محیط زیست بر پایه پیشگیری از تخریب محیط زیست بنا نهاده شده است و کار آمدی آن بر اساس میزان موفقیت در پیشگیری از تخریب محیط زیست ارزیابی می‌شود پس مهمترین کارکرد حقوق محیط زیست برای حقوق بلایای طبیعی را باید در پیشگیری از تخریب‌های محیط زیست منجر به وقوع بلایای طبیعی جستجو کرد با توجه به اهمیت مسئله پیشگیری حقوق محیط زیست آن را به عنوان یک اصل حقوقی ارتقاء داده است که طبق آن برای پیشگیری از وقوع یک تخریب محیط زیستی و به حداقل رساندن آثار آن هرگونه اقدام مقتضی باید انجام گیرد از نظر کمیسیون حقوق بین‌الملل منظور از هرگونه اقدام مقتضی یعنی هر اقدامی که برای پیشگیری از تخریب محیط زیست لازم است و در دایره امکانات مالی ، فنی ، علمی و اداری شخص مسئول قرار می‌گیرد بنابراین با آنکه پیشگیری از بارش‌های سیل‌آسا یا زمین لرزه به لحاظ عملی از توان دولت خارج است اما دولت می‌تواند با اقدام‌های پیشگیرانه مانند الزام به ساخت و ساز اصولی و جایابی درست سازه‌ها از تشدید آثار مخرب آنها جلوگیری کند بنا به اصل پیشگیری اتخاذ قوانین و مقررات پیشگیرانه کافی نیست بلکه دقت و حساسیت در اجرای مؤثر این قوانین و مقررات و نظارت اداری و پایش عملکرد اشخاص عمومی و خصوصی به منظور اطمینان از رعایت پیشگیری از تخریب محیط زیست نیز ضروری است پیشگیری از دو طریق به تأمین امنیت محیط زیست کمک می‌کند : 1. مدیریت اکوسیستمی برای کاهش خطر بلایای طبیعی تخریب محیط زیست میزان تکرار مخاطرات طبیعی و تبدیل آنها به بحران‌های آسیب‌زا را افزایش داده است از سوی دیگر وقوع بلایای طبیعی نیز موارد بیشتری از تخریب محیط زیست را به همراه دارد . نقش اکوسیستم‌های پویا و سالم در پیشگیری از رخداد بسیاری از بلایای طبیعی یا تعدیل آثار آنها روشن و انکارناپذیر است و به همین دلیل امروزه در مدیریت این بلایا اتخاذ مدیریت اکوسیستمی بیش از پیش لازم است رویکرد کاهش خطر بحران بر پایه حفاظت از اکوسیستم‌ها شامل انتخاب تمامی روش‌های ممکن برای مدیریت پایدار و حفاظت و بازسازی و اکوسیستم با هدف کاهش خطر بحران‌ها و پیگیری توسعه پایدار است . سالیان اخیر با توجه به این نکته اسناد متعددی در زمینه لزوم حفاظت از اکوسیستم‌ها در مدیریت بحران‌های طبیعی مانند چارچوب‌سنایی برای کاهش خطر بحران صادر شده اند ، قطعنامه سازمان ملل متحد در خصوص کاهش خطر بحران نیز ضمن تأکید بر این نکته که حفاظت از محیط زیست به ویژه جنگل‌ها می‌تواند خطر سیل را کاهش دهد ، نگرانی عمیق خود را از تأثیر تغییرات اقلیمی بر تخریب

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: یاسوج - میدان امام حسین - دادگستری کل استان کهگیلویه و بویراحمد

«فَلَا تَتَّبِعُوا آلِهَتِي أَنْ تَعْدِلُوا»

شماره دادنامه : 140341390002837117
تاریخ تنظیم : 1403/10/29

شعبه 8 دادگاه تجدیدنظر استان کهگیلویه و بویراحمد دادنامه

دادگستری کل استان کهگیلویه
و بویراحمد

محیط زیست و تشدید بلایای طبیعی مانند سیل و آتش سوزی اعلام کند و دولت ها را به انجام اقدام های موثر برای مقابله با این معضل فراخواند قطعنامه شورای اقتصادی سازمان ملل در خصوص برنامه راهبردی سازمان ملل برای جنگلها 2015 تا 2030 نیز بر نقش حیاتی جنگلها در مقابله با کاهش تأثیرات سیل و دیگر بلایای طبیعی تأکید کرده و در هدف اول خود افزایش توانایی تجدید و سازگاری جنگلها در برابر سیل و بلایای طبیعی را ضروری می داند . 2. پیشگیری از آسیب پذیری یکی از دلایلی که امنیت محیط زیستی را به دغدغه ای جدی تبدیل می کند افزایش میزان شکنندگی و آسیب پذیری جوامع امروز است تخریب محیط زیست میزان آسیب پذیری در برابر مخاطرات و بلایای طبیعی و حتی اجتماعی را افزایش می دهد و در واقع آنچه باید بیشتر مورد توجه و تأکید نظام حقوقی باشد پیشگیری از آسیب پذیری است . منظور از آسیب پذیری مستعد بودن در مقابل مخاطرات یا همان خطر پذیری و نداشتن توانایی کافی در برابر مخاطرات طبیعی یا همان تحمل پذیری است . منظور از توانایی ناکافی ، ناتوانی در کاهش آثار ، واکنش سریع و مؤثر و ترمیم خسارت هاست در واقع توانایی ناکافی در برابر خطر ها به وضعیت شکننده شخصی فیزیکی و اجتماعی و اقتصادی اشاره دارد و در این معنا آسیب پذیری صرفاً آسیب پذیری فیزیکی در برابر مخاطرات یا بلایای طبیعی نیست بلکه شامل آسیب پذیری اقتصادی ، اجتماعی و محیط زیستی در برابر این مخاطرات نیز می شود بدان معنا که ناکارآمدی در نظام اقتصادی و اجتماعی نهادی و حقوقی می تواند زمینه آسیب پذیری در برابر مخاطرات طبیعی را فراهم کند . هدف حقوق محیط زیست نیز اغلب کاهش این نوع آسیب پذیری است یعنی کاهش آن دسته از ناکارآمدی ها اقتصادی ، اجتماعی ، نهادی و حقوقی که به فرار گرفتن در معرض آسیب های ناشی از مخاطرات طبیعی منجر می شود . آسیب های محیط زیستی سبب تشدید این آسیب پذیری اجتماعی و اقتصادی شده است و چرخه مداومی از آسیب ها را بر می تابد . تخریب محیط زیست افراد در برابر حوادث طبیعی بی دفاع می سازد از سوی دیگر مشکلات اقتصادی و اجتماعی نیز امکان حفاظت مؤثر از محیط زیست را نمی دهند و این چالش دوباره به تداوم مشکلات دامن می زند در جریان وقوع حوادث طبیعی نیز به دلیل تجاوز به حریم طبیعت و تخریب آن است که آسیب های گسترده بروز می یابند بنابراین افراد صرفاً به دلیل موقعیت مکانی یا میزان دسترسی به منابع و امکانات آنها آسیب نمی بینند بلکه ناتوانی خودشان و نهادها در کاهش و تعدیل آثار مخاطرات طبیعی آسیب پذیری را افزایش می دهد مقدمه چارچوب هیوگو نیز تأکید داشت که بحران ها ناشی از تأثیر و تأثر متقابل میان مخاطرات طبیعی و آسیب پذیری های فیزیکی ، اقتصادی ، اجتماعی و محیط زیستی هستند از اصلی ترین چالش های مدیریت بلایای طبیعی جدی گرفتن مسئله آسیب پذیری جوامع انسانی در مقابل این بلایا است در مورد بسیاری از علل و آثار بلایای طبیعی با وجود پیشرفت های علمی در خور توجه هنوز قطعیت علمی قانع کننده ای وجود ندارد به همین دلیل و شاید دلایلی دیگر (مانند اولویت منافع اقتصادی) لزوم آمادگی در برابر این بحران ها و صرف هزینه ها برای پیشگیری از وقوع آنها مورد توجه جدی واقع نمی شود و دولت ها و اشخاص همچنان بر تداوم رویه خطر پذیر خود در برابر این بحران ها ادامه می دهند حقوق محیط زیست البته گاهی فراتر از پیشگیری می رود و مبنا را بر اصل احتیاط می نهد بنابه نبود قطعیت علمی در بسیاری از مسائل محیط زیستی مانند علل و آثار بروز بلایای طبیعی و دگرگونی اقلیمی ، عقل سلیم مبنای عمل را بر احتیاط می گذارد . برای مثال وقوع برخی بلایای طبیعی مانند سیل و طوفان به دلیل پیچیدگی شرایط اقلیمی با احتمال و نبود قطعیت علمی روبرو است و شاید در منطقه مشخصی هیچگاه سیل یا طوفان بروز نکند اما در اینجا نظام حقوقی بدون توجه به کم یا زیاد بودن احتمال وقوع چنین حوادثی رویکردی پیشگیرانه و پیشدستانه اتخاذ کرده و قواعدی را به منظور آمادگی در برابر این حوادث اعمال می کند مانند ممنوعیت ساخت و ساز در حریم رودخانه ها و سواحل چرا که هر دو نظام حقوقی عقلانی به خوبی می دانند که هزینه های وقوع یک بحران طبیعی بسیار بیشتر از هزینه های احتیاط و پیشگیری است . با آنکه برخی از آسیب های محیط زیستی مانند آلودگی امکان پیش بینی و پیشگیری را دارند برخی از آسیب های محیط زیستی مانند دگرگونی های اقلیمی به گونه ای هستند که از وقوع آنها نمی توان پیشگیری کرد یا در شناخت ماهیت آثار و تغییرات ناشی از این آسیب ها زمان بروز آنها و واکنش های مناسب در برابر آنها قطعیت علمی کافی وجود ندارد یا اینکه در برخی موارد آسیب های محیط زیست تغییراتی ایجاد کرده است که رویکرد مبارزه دیگر مؤثر و پاسخگو نیست و جامعه به ناچار باید با شرایط جدید محیط زیستی روبرو شود . همچنین مقابله با بلایای طبیعی اغلب بر اقدام های محلی و محدود به محل وقوع بحران متمرکز بوده است حال آنکه برخی از عوامل منجر به وقوع بحران مانند دگرگونی اقلیمی اساساً منطقه ای ، جهانی و فرامرزی هستند که جغرافیای محدودی ندارند و کنترل آنها از عهده صرف یک نهاد محلی یا یک دولت خارج است به همین دلیل مقابله با بلایای طبیعی نیز در چنین مواردی باید همسو با مدیریت اکو سیستم ها بوده و لزوماً به مرزهای سیاسی و تقسیمات کشوری محدود نباشد . راهکار حقوق محیط زیست برای حل این مسئله حرکت به سمت سازگاری با شرایط محیطی جدید و تا حد ممکن کاهش آثار و بازسازی تخریب های روی داده است . برای نمونه کم آبی و خشکسالی و دگرگونی اقلیمی مشکلاتی هستند که در عمل نمی توان به طور قاطع با آنها مبارزه کرد و پیشگیری از بروز آنها ممکن نیست اما می توان با هماهنگی و سازگار ساختن شرایط اقتصادی و اجتماعی جامعه با این معضلات پیامدهای منفی تغییرات محیطی را کاهش داد و از وقوع خسارت های بیشتر جلوگیری کرد البته گاهی رویکرد سازگاری به طور ویژه مورد تأکید توافق نامه پاریس واقع شده و این توافق نامه از دولت های عضو می خواهد تا اقدام های لازم را برای سازگاری با این آثار در سال های آینده انجام دهند از نظر هیئت بین دولتی دگرگونی اقلیمی سازگاری مجموعه ای از تدابیر و اقدام های اجتماعی و اقتصادی هماهنگ مانند توانمندسازی ، دانش افزایی و فرهنگ سازی ، نهادسازی و اقدام های فنی و اجرایی مانند مدیریت سواحل ، انتقال فناوری ، اصلاح کاربری زمین کاهش آثار منفی و توسعه پایدار جوامع ، کاهش آثار بحران ، تغییر در فناوری ها و روش های اجرایی ، اصلاح زیرساخت ها ، مدیریت اکوسیستم ها ، تقویت سطح بهداشت

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: یاسوج - میدان امام حسین - دادگستری کل استان کهگیلویه و بویراحمد

«فَلَا تَتَّبِعُوا آلِهَةً أَنْ تَعْبُدُوا»

شماره دادنامه : 140341390002837117
تاریخ تنظیم : 1403/10/29

شعبه 8 دادگاه تجدیدنظر استان کهگیلویه و بویراحمد

دادنامه

دادگستری کل استان کهگیلویه
و بویراحمد

عمومی و تنوع بخشی به مواد غذایی و منابع انرژی است الزام به سازگاری با تغییرات محیطی و دگرگونی اقلیمی کمک می‌کند تا جوامع آگاهی و آمادگی بیشتری در برابر بلایای طبیعی داشته باشند و در صورت وقوع چنین بحران‌هایی آسیب‌های اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی کمتری وارد شود بدین ترتیب حقوق محیط زیست با ارائه ساز و کارهایی برای پیشگیری از بلایای طبیعی یا سازگاری در برابر این بحران‌ها در صورت ممکن نبودن پیشگیری، سبب تقویت نظام مدیریت بحران و حقوق بلایای طبیعی می‌شود. وضعیت شکننده تخریب تمامی اکوسیستم‌های طبیعی کشور از یک سو و مشکلات اقتصادی و اجتماعی ناشی از تخریب محیط زیست و وابستگی به منابع طبیعی از سوی دیگر به روشنی نشان می‌دهد که با توجه به رابطه مستقیم و غیرمستقیم تخریب طبیعی و بحران‌ها چنانچه حفاظت مؤثر و بی‌درنگ از این اکوسیستم‌ها به عمل نیاید احتمال وقوع بلایای طبیعی در آینده افزایش خواهد یافت تا هنگامی که حفاظت از محیط زیست به عنوان یک امر اضطراری و تابع قواعد خاص وضعیت اضطراری تلقی نشود و صرفاً بر اصول توسعه پایدار متکی باشد نمی‌توان به نحو اطمینان بخشی از وقوع بلایای طبیعی در شرایط کنونی و آینده پیشگیری کرد چرا که توسعه پایدار بر توجه همزمان به توسعه اقتصادی و اجتماعی و حفظ محیط زیست تأکید دارد، حال آنکه وضعیت شکننده اکوسیستم‌های طبیعی، اولویت بخشی به حفظ محیط زیست در برابر توسعه را ضروری می‌سازد. بنابراین حقوق محیط زیست نیازمند قواعد خاصی برای حفاظت اضطراری از محیط زیست است تا به استناد آن‌ها بتوان با قاطعیت بیشتری اکوسیستم‌های طبیعی را حفظ کرد، مانند اختیار لغو قراردادهای بهره‌برداري از جنگل‌ها، بستر و حریم سواحل رودها، مسیل‌ها و دریاها، اختیار قلع و قمع بناهای غیرمجاز در بستر و حریم رودها و سواحل، محدودیت در تردد خودروها، الزام به انجام آبخیزداری و حفظ خاک و رسیدگی‌های خارج از نوبت قضایی البته نه تنها ممنوعیت بهره‌برداري از جنگل‌ها و تخریب سواحل رودها، تالاب‌ها و آبراه‌ها کافی نیست، بلکه باید به عنوان یک اقدام فوری و اضطراری، تمام تخریب‌ها و تصرفات صورت گرفته در این اکوسیستم‌ها نیز بازسازی و احیا شود. همان‌گونه که حفظ نظم عمومی از اهداف حقوق بلایای طبیعی است، حقوق محیط زیست نیز باید از نظم عمومی اکولوژیک صیانت به عمل آورد.

از آنجا که حفاظت از مردم در برابر بلایای طبیعی امری ضروری و اضطراری است که مداخله فوری دولت را برای تثبیت وضعیت و کمک به مردم نیازمند اجاب می‌کند. پیشگیری از عوامل منجر به بحران یعنی حفاظت از محیط زیست نیز باید به یک امر ضروری تبدیل شود بند «ذ» ماده 3 قانون مدیریت بحران کشور (1398/5/27) نیز شرایط اضطراری را وضعیتی تعریف می‌کند که به اقدام‌های فوق‌العاده برای پاسخ نیاز دارد. باید توجه داشت که شرایط اضطراری ناشی از بلایای طبیعی مانند سیل و طوفان شرایطی اغلب موقتی و گذرا هستند نه دائمی در حالی که وضعیت شکننده اکوسیستم‌ها حالتی موقتی نیست، بلکه به مشکل دائمی تبدیل شده و به طور مستمر ادامه دارد یعنی بسیاری از اکوسیستم‌های طبیعی توان بازسازی و احیای خود را در کوتاه مدت از دست داده‌اند بر همین اساس شرایط اضطراری محیط زیستی موقتی نیست، بلکه دائمی است و به دلیل فوریت حفاظت محیط زیست به طور عام و به طور خاص در موارد بروز تخریب‌های محیط زیستی، هر اقدام لازم برای حفظ محیط زیست شامل پیشگیری و کنترل تخریب و جبران خسارت‌ها باید بی‌درنگ و به طور اضطراری انجام گیرد چرا که 1. توانایی اکوسیستم‌های طبیعی برای پاسخ‌گویی به نیازهای حیاتی جوامع به سرعت و به طور بازگشت‌ناپذیری کاهش می‌یابد و نمونه آن را در تخریب سریع و روزمره خاک و پوشش گیاهی و کاهش منابع آبی می‌توان ملاحظه کرد 2. به دلیل کاهش کیفی و کمی سریع منابع طبیعی جوامع روستایی و به ویژه افراد آسیب‌پذیر دچار مشکلات اقتصادی و اجتماعی جدی می‌شوند 3. به دلیل گسترش بلایای طبیعی و افزایش هزینه‌های بهره‌برداري از منابع طبیعی، هزینه تأمین انرژی، مواد غذایی و تأمین منابع درآمد اداره کشور افزایش می‌یابد 4. تخریب محیط زیست زمینه بروز بلایای طبیعی سهمگین را بیش از پیش فراهم می‌کند و از جوامع را در معرض بلایای سهمگین‌تری قرار می‌دهد رشته کوه دنا که سد خرسان 3 در دل آن بنا شده زیستگاه بسیاری از جانوران و گیاهان منحصر به فرد است و از ذخیره گاه‌های خاص جهان شمرده می‌شود، ساخت و ایجاد سد در کنار این رشته کوه موجب تغییرات اقلیمی و از بین رفتن زیستگاه‌های چند هزار ساله می‌شود و همان‌گونه که ذکر گردید عدم توجه به مخاطرات زیست محیطی این سد، موجب خساراتی است که اثر آن کمتر از خسارات ناشی از حملات ناشی از جنگ نمی‌شود و بشر وظیفه ذاتی خود را حفظ این حیاط وحش و انتقال آن به نسل آینده است نظر به اینکه علی‌رغم تصریحات قانونی ذکر شده؛ مجری سد، بدون طی مراحل قانونی اخذ مجوز زیست محیطی از نهاد ذی ربط، اجرائی سد را مستند به مصوبه هیات وزیران نموده و با این استدلال که نهاد هیات وزیران از جایگاه بالاتری نسبت به محیط زیست برخوردار است و تایید هیات وزیران به عنوان نهاد بالادستی رافع هر ایراد قانونی است، اقدامات اجرایی را با تشکیل کنسرسیومی متشکل از چند شرکت به موجب عقدی شروع نموده است. این اقدام عملی در حالی است که؛ عدم تمرکز فنی به عنوان قاعده اصلی در واگذاری امور تخصصی به معنی «واگذاری استقلال و اختیار تصمیم‌گیری به یک سازمان یا گروهی از متخصصان، برای اداره امور فنی و تخصصی تا بتوانند به دور از جریانات سیاسی یا اداری، به کار پردازند» مبنای واگذاری صلاحیت انحصاری اعطای مجوز زیست محیطی به سازمان حفاظت محیط زیست بوده تا این سازمان تنها با مبنای قرارداد تخصص فنی خود در این باره تصمیم بگیرد و به همین لحاظ در ماده 1 قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب 1353/3/28 «حفاظت و بهبود و بهسازی محیط زیست و پیشگیری و ممانعت از هر نوع آلودگی و هر اقدام مخربی که موجب برهم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست می‌شود...» را با حفظ استقلال شخصیت حقوقی از وظایف این نهاد قرار داده است و به موجب ماده 7 همین قانون اصلاحی 1371/8/4 نظر سازمان را در تشخیص مغایرت یا عدم مغایرت طرح‌های عمرانی ملاک عمل قرار داده است. آنچه در ادامه از قاعده عدم تمرکز فنی و ذکر صلاحیت‌های سازمان حفاظت محیط زیست بدست می‌آید اصل عدم صلاحیت سایر نهادها و یا خروج از صلاحیت در صورت

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: یاسوج - میدان امام حسین - دادگستری کل استان کهگیلویه و بویراحمد

«فَلَا تَتَّبِعُوا آلَهُوَيَ أَنْ تَعْدِلُوا»

شماره دادنامه : 140341390002837117
تاریخ تنظیم : 1403/10/29

شعبه 8 دادگاه تجدیدنظر استان کهگیلویه و بویراحمد

دادنامه

دادگستری کل استان کهگیلویه
و بویراحمد

اتخاذ تصمیم است که علی رغم تصریح قانون به صلاحیت فنی سازمان حفاظت محیط زیست، توسط هیات وزیران صورت پذیرفته در حالی که این هیات صلاحیت قانونی اتخاذ چنین تصمیمی در هیچ کدام از سه حالت متصور «اصالتاً» یا به «نماینده‌گی» و یا با این استدلال که «در سلسله مراتب اداری بالاتر از سازمان حفاظت محیط زیست قرار گرفته» را نداشته است. قانون اساسی ایران نیز در اصل 170 یکی از حالات عدم اجرای مصوبات را خروج از صلاحیت مقام واضع عنوان داشته که این دادگاه موضوع را مشمول حالت سوم مندرج در اصل تشخیص و ضمن غیرقابل استناد دانستن این مصوبه در مقام نتیجه گیری چنین استدلال می نماید: حق بر محیط زیست حتی اگر به صراحت در قوانین مورد اشاره قرار نگرفته باشد، از دیگر بخش های حقوق بشر، هم چون حق به زندگی، حق به سلامتی قابل استخراج و شناسایی است. اقدامات دولت در زمینه رعایت حق بر محیط زیست سالم علی رغم وجود مبانی حقوقی، به لحاظ مبهم بودن سازوکار اجرایی اصل 50 قانون اساسی، نظام مند نبودن برنامه های حفاظتی محیط زیست، عدم رعایت ضوابط حداقلی در تصویب اولیه طرح سدخرسان، عدم توجه به مساعدت و همکاری بین المللی به ویژه اقتصادی و فنی در حل مشکل آب و عدم ارائه دلیل موجهه در این خصوص از سوی قوه مجریه (در این پرونده نهاد مجری طرح)، نه تنها مطابق با اصول حاکم بر تعهدات دولت نبوده بلکه تقلیل شروط محیط زیستی به حالتی که اهداف محیط زیستی همزمان با اجرای طرح تحقق پیدا نماید خود به خطری فوری در تضییع این حق تبدیل شده که به عنوان نمونه در عمل نیز حسب لوایح ارائه شده منابع طبیعی آمار واقعی درختانی که از بین خواهند رفت توسط شرکت توسعه اعلام نشده و هیچ اقدام موثری در جایگزینی این جنگل های بلوط انجام نداده است و تناسبی بین آمار حداقلی و غیر صحیح ارائه شده با میزان پیشرفت حداقلی پروژه نیز وجود ندارد که نه تنها نشانی از تحقق فزاینده این حق ندارد بلکه رویکردی قهقرایی را نوید می دهد که حداقل منابع موجود را نیز از بین خواهد برد. با عنایت به عدم وجود شرایط اساسی صحت قراردادهای دولتی در زمینه قواعد امری و زیست محیطی و اینکه امکان استناد به شرایط اساسی صحت معاملات برای قرارداد های به ماده 190 قانون مدنی تنها وجود ندارد و سایر قوانین و مقررات محیط زیست و منابع طبیعی باید رعایت شود که در مانحن فیه رعایت نشده است با عنایت به اصل پنجاه قانون اساسی، مواد 9 قانون مدنی، میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی 1966 میلادی، قانون اجازه الحاق ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب 1354/2/17، ماده 105 قانون برنامه سوم توسعه، جزء 1 بند ج ماده 13 قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب 1383/06/11، ماده 71 قانون برنامه چهارم توسعه، ماده (105) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (71) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ماده 184 قانون برنامه پنجم توسعه، ماده 3 آیین نامه اجرایی ماده (184) قانون برنامه پنجم توسعه، آیین نامه ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح ها و پروژه های بزرگ تولیدی، خدماتی و عمرانی، ماده 9 لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب 1358/11/17 شورای انقلاب، ماده 80 قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و آیین نامه جزء (2) بند (الف) ماده مزبور، نظام نامه پیوست فرهنگی طرح های مهم و کلان کشور، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوب 1392/1/21، مصوبه شورای اقتصاد نیز در جلسه مورخ 1389/8/15 مصوبه هیات وزیران مورخ 1402/6/1 در خصوص ممنوعیت اجرای طرح تملک دارایی سرمایه ای بدون اخذ مجوز زیست محیطی و اصول حقوقی عدم تمرکز فنی، خروج از صلاحیت، تامین منافع عموم، تجدیدنظرخواهان دلیل و مستندی که موجبات نقض دادنامه معترض عنه باشد ارائه ننموده اند و در خصوص اعتراض به رد درخواست دستور موقت با عنایت به صدور رای ماهوی فوریتی برای صدور و اجرای دستور موقت وجود ندارد علیهذا حسب مراتب مزبور دادنامه معترض عنه بر اساس وضعیت و ادله موجود در پرونده و مطابق موازین قانونی و اصول آیین دادرسی صادر گردیده و در این مرحله از دادرسی ایراد یا اعتراض مؤثری که باعث خدشه به آن باشد به عمل نیامده، نهایتاً ضمن رد اعتراض تجدیدنظرخواه به استناد ماده 358 قانون آیین دادرسی مدنی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب 1379 دادنامه تجدیدنظرخواسته را تأیید می نماید. رأی صادره قطعی است. /

شعبه هشتم دادگاه تجدید نظر استان کهگیلویه و بویراحمد

مستشار: ساجد صدیقی

رئیس: سید مصطفی محمودی مقدم

امضای صادر کننده

تصویر برابر با اصل است.

نشانی: یاسوج - میدان امام حسین - دادگستری کل استان کهگیلویه و بویراحمد